

Kostprijs drieëneenhalve cent lager op high-techbedrijf in 2003

Aart Evers en André van der Kamp

Het high-techbedrijf van de Waiboerhoeve realiseert in 2003 een kostprijs van ruim 34,5 cent per kg geleverde melk. Deze kostprijs is bijna drieëneenhalve cent lager dan in 2002. Belangrijkste oorzaak van deze verbetering is een forse toename van de melklevering.

Met ruim 75 koeien en een melkquotum van 800.000 kilogram probeert het high-techbedrijf een lage kostprijs te realiseren. De koeien blijven het hele jaar op stal en het melken gebeurt met een automatisch melksysteem. Er is 22 hectare gras (gedeeltelijk met klaver), bijna 9 hectare mais en ruim 4 hectare tarwe als GPS op kleigrond. Het streven is een 50-urige werkweek van de bedrijfsboer.

Lagere kostprijs

De kostprijs van een kilogram melk omvat alle betaalde en berekende toegerekende en niet toegerekende kosten minus de opbrengsten anders dan melk. Het high-techbedrijf realiseert in 2003 een kostprijs van 34,7 cent per kg melk. In 2002 was deze nog 38,1 cent. Tabel 1 laat dit zien. Een belangrijke reden voor deze daling is een stijging van de melklevering met ruim 70.000 kg door meer koeien en een stijging van de melkproductie met 300 kg melk per koe. Hierdoor dalen vooral de niet toegerekende kosten (vooral vaste kosten) omdat ze over meer kilogrammen zijn verdeeld. Ondanks dat de toegerekende kosten nauwelijks verschillen met 2002, zijn binnen deze post wel wat verschillen te zien. De voerkosten stijgen met bijna 1 cent. Dit komt door een toename van de krachtvoergif per koe met 630 kg naar 3400 kg per koe. De veestapel heeft in 2003 minder gezondheidsproblemen dan in 2002. Dit uit zich in een daling van de veekosten met ruim 1 cent per kg melk. Vanwege de verdeling van de vaste kosten over meer kilogrammen melk, dalen bijna alle niet toegerekende kosten. De overige niet toegerekende kosten stijgen wel. Oorzaak hiervan zijn de kosten voor 400 m³ mest die in 2003 is afgevoerd. De opbrengsten anders dan melk nemen toe in 2003. Dit komt enerzijds door een voorraadtoename van het ruwvoer en anderzijds door een hogere omzet en aanwas van vee.

Hogere arbeidsvergoeding

Door een lagere kostprijs neemt ook de arbeidsvergoeding per gewerkt uur toe. In 2002 was deze nog bijna € 7,50. In 2003 is deze meer dan verdubbeld naar bijna € 16,40 per gewerkt uur. Dit uurloon ligt overigens nog een aantal euro's beneden het CAO-loon voor agrarische ondernemers (ongeveer € 21/uur). Je kan daarom zeggen dat slechts 78% van de gewerkte uren op het high-techbedrijf daadwerkelijk vergoed worden.

Vergelijking met de praktijk

Behalve een vergelijking van de kostprijs met 2002 staat in tabel 1 ook een vergelijking met een groep praktijkbedrijven van het LEI in 2003. Het LEI hanteert voor 2003 nieuwe grondslagen voor de kostprijsberekening. Om de kostprijs van het high-techbedrijf goed met de praktijk te kunnen vergelijken zijn deze grondslagen ook voor beide kostprijsberekeningen (2002 en 2003) van het high-techbedrijf toegepast. De kostprijs van de groep praktijkbedrijven is een halve cent lager dan van het high-techbedrijf in 2003. Dit komt vooral door ruim 2 cent overige opbrengsten zoals verkopen van vee en dier- en gewaspremie's. De niet toegerekende kosten van het high-tech bedrijf zijn 2 cent lager dan die van de vergelijkingsgroep. Belangrijke oorzaak zijn lagere kosten voor arbeid. De keuze om veel werkzaamheden in loonwerk uit te voeren en een hoge automatiseringsgraad maakt het mogelijk op arbeid te besparen. Veel werkzaamheden in loonwerk uitvoeren zorgt ervoor dat de loonwerkkosten op het high-techbedrijf twee maal zo hoog zijn als bij de vergelijkingsgroep. Ook de kosten voor werktuigen en installaties zijn hoger, met name door toepassing van het automatisch melksysteem. De kosten voor arbeid, loonwerk en werktuigen + installaties samen vormen de bewerkingskosten. Deze geven een goede indicatie van de efficiëntie van de werk-

zaamheden op het bedrijf. De bewerkingskosten van het high-techbedrijf in 2003 komen uit op 18,8 cent per kg melk. Voor de vergelijkbare groep praktijkbedrijven is dit 2 cent hoger.

Buffer

Ondanks hogere bewerkingskosten heeft de vergelijkingsgroep het voordeel dat een groter deel van de kosten berekend zijn en niet betaald (vooral eigen arbeid). Dit zorgt voor een grotere buffer. Deze is vooral belangrijk wanneer de melkprijs daalt. Wanneer de melkprijs daalt tot € 28,00 per 100 kg melk is de arbeidsvergoeding op het high-techbedrijf € 0/uur en bij de vergelijkingsgroep € 11,10/uur. Wanneer de melkprijs stijgt profiteert het high-techbedrijf meer. Bij een melkprijs van

€ 38,00 per 100 kg melk is de vergoeding voor arbeid op het high-techbedrijf € 31,50/uur en bij de vergelijkingsgroep € 27,50/uur.

Deze berekening laat zien dat automatisering mogelijkheden biedt voor een goed resultaat. Er bestaan echter ook risico's wanneer de melkprijs te ver zakt. Een verdere ontwikkeling van systemen die leiden tot een hogere arbeidsproductiviteit (hogere melklevering per gewerkt uur) lijkt de enige mogelijkheid om met automatisering een goed inkomen te blijven verdienen. Met name als men zich realiseert dat de melkprijs door de Europese regelgeving eerder gaat dalen dan stijgen.

Tabel 1 Vergelijking kostprijs¹⁾ (eurocent/kg melk) high-techbedrijf 2002 en 2003 met groep LEI-bedrijven op kleigrond met 600.000 tot 1.000.000 kg melkquotum en een intensiteit van meer dan 14.000 kg melk/ha (2003)²⁾

	Realisatie 2002 2002	Realisatie 2003 2003	Vergelijkingsgroep 2 LEI 2003
Algemene bedrijfsgegevens			
- Aantal melkkoeien	76	81	90
- Aantal hectare	35	35	44
- Melkproductie bedrijf	712355	783515	738654
- Melkproductie per koe	9373	9673	8180
- Melkproductie per ha	20353	22386	16750
- Aantal gewerkte uren	2472	2490	4500
Voerkosten	6,6	7,5	6,9
Veekosten	4,3	3,2	3,6
Overige toegerekende kosten	1,3	1,3	1,2
Totaal toegerekend	12,2	12,0	11,7
Arbeid (berekend en betaald)	7,1	6,7	13,7
Werk door derden (loonwerk)	5,4	5,0	2,3
Werktuigen en installaties	7,6	7,1	4,9
Grond en gebouwen	6,3	5,3	5,9
Overig niet toegerekend	2,4	2,8	2,0
Totaal niet toegerekend	28,9	26,9	28,9
Totale kosten	41,1	39,0	40,6
Opbrengsten anders dan melk	2,9	4,2	6,4
KOSTPRIJS PER KG MELK	38,1	34,7	34,2
Melkopbrengst	33,6	33,2	33,0
Arbidsvergoeding ³⁾ per uur	7,49	16,36	19,27

¹⁾ Bedragen zijn afgerond, exclusief quotumkosten. Kostenonderdelen zijn berekend met vernieuwde grondslagen van het LEI.

²⁾ Bron LEI, bewerkt door PV.

³⁾ Berekend door alle kosten (minus opbrengsten anders dan melk en berekende eigen arbeid) van melkopbrengst af te trekken en te delen op aantal gewerkte uren. Op het high-techbedrijf is geen betaalde arbeid. Bij vergelijkingsgroep zijn berekende eigen arbeidskosten € 12,94/100 kg melk.